

APSKRIČIŲ VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS Kaunas

Skaitmeninimo savaitė. Pastaruoju metu visus Lietuvos kultūros saugotojus (bibliotekas, muziejus ir archyvus) jungia bendras visų šių institucijų siekis – išsaugoti Lietuvos kultūros paveldo objektus ir skaitmeninėje erdvėje suteikti plačiaaspęktę prieigą bei paslaugas vartotojams, kuriant informacinį mokslo, švietimo, turizmo bei laisvalaikio turinį. Dalyvavimas lokaliuose ir integraciniuose Europos ir Lietuvos atminties institucijų projektuose kelia nemažai diskusinių klausimų, skatina ieškoti bendradarbiavimo ir partnerystės, vieningo požiūrio ir procesų standartizavimo.

Didžiausias šiuo metu Lietuvoje Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos kartu su partneriais vykdomas skaitmeninimo

projektas „Virtualios elektroninio paveldo sistemos plėtra“ (toliau – VEPS) taip pat kelia nemažą iššūkių jame dalyvaujančioms bibliotekoms, muziejams ir archyvams. Šiais metais į 2-ąjį projekto etapą įsijungė keturios Lietuvos apskričių viešosios bibliotekos – Klaipėdos, Kauno, Panevėžio ir Šiaulių. Visoms joms tenka priimti didelius įsipareigojimus, kelti sau naujus uždavinius ir ieškoti sprendimų regionuose pasiskirstant skaitmeninimo vaidmenis, efektyviai panaudojant projekto metu sukurtą skaitmeninimo padalinių infrastruktūrą ir kitais aktualiais klausimais. Kauno apskrities viešajai bibliotekai (toliau – KAVB) VEPS projektas atveria naujas skaitmeninimo veiklų galimybes, leidžia pamatyti turimus vertingus fondus platesniam Lietuvos ir užsienio vartotojų ratui, skatina bibliotekos

skyrų tarpusavio bendradarbiavimą bei funkcijų pasiskirstymą priimant sprendimus, optimizuojančius bibliotekos veiklos sąnaudas.

Dalyvavimas VEPS projekte įpareigoja stiprinti kultūros paveldo saugotojų bendradarbiavimo ryšius bei skleisti informaciją kuo platesniam profesionalų ratui. Tai paskatino sukviesti jame dalyvaujančius partnerius, akademinės visuomenės atstovus bei visus skaitmeninimo tema suinteresuotus asmenis bendroms diskusijoms. Kauno Europos informacijos centro *Europe Direct* ir Lietuvos apskričių viešųjų bibliotekų asociacijos dėka KAVB 60-ojo jubiliejaus renginius simboliškai vainikavo senuosiuose bibliotekos rūmuose lapkričio 15 d. įvykusi konferencija „Lietuvos kultūros paveldas – Europos skaitmeninės erdvės

25

link“. Konferencijos tikslas buvo suburti skaitmeninimo specialistus bendrai diskusijai apie kultūros paveldo skaitmeninimo patirtį, plėtrą, perspektyvas ir sklaidos galimybes. Dalyvavo žymūs savo sričių specialistai dr. Regina Varnienė-Janssen (LNMMB), dr. Zinaida Manžuch (VU), Rima Cicėnienė, dr. Daiva Narbutienė (LMAVB), Tatjana Timčenko (VUB), Danutė Mukienė (LDM) bei apskričių viešųjų bibliotekų darbuotojai – Jurga Bardauskienė (KLABB), Dalia Giniuvienė, Liucija Grušaitė-Kačerauskienė (KAVB), Angelė Mikelinškaitė (PAVB), Zita Tiukšienė (VAVB).

Konferencijoje Lietuvos atminties institucijų specialistai dalijosi įvairiuose projektuose įgyta kultūros paveldo skaitmeninimo patirtimi bei pasiektais rezultatais, diskutavo apie VEPS plėtrą bei su ja išylančias problemas, aptarė VEPS ir kitų skaitmeninimo projektų turinį, jų privalumus bei trūkumus, su skaitmeninimu atsirandančias naujas paslaugas, taip pat saityno 2.0 technologijų taikymo perspektyvas, pristatė preventinius dokumentinio paveldo išsaugojimo modelius, svarstė institucijų pasirengimą integracijai į Europos skaitmeninę erdvę.

KAVB surengtoje konferencijoje pranešėjai pateikė išvadą, kad vienas iš svarbiausių klausimų tiek kuriant skaitmeninimo strategijas, tiek atliekant skaitmeninimo darbus išlieka kvalifikuoto, intelektualaus personalo, galinčio formuoti mokslinę komunikaciją, ugdymas.

Siekis mokymais ugdyti apskričių viešųjų bibliotekų specialistų kompetencijas, rengiant skaitmeninį kultūros paveldo turinį, buvo pagrindinė mintis, kuria remiantis KAVB specialistų buvo parengtas ir Kultūros ministerijos finansuotas projektas „Skaitmeninimo mokymai Lietuvos apskričių viešųjų bibliotekų specialistams“. Projektas buvo įgyvendintas 2010 m. lapkričio 15 – 19 d. KAVB mokymo centre. Mokymuose dalyvavo Panevėžio, Šiaulių, Kauno ir Klaipėdos apskričių viešųjų bibliotekų specialistai. Jie buvo supažindinti su kultūros paveldo išteklių atrankos skaitmeninimui kriterijais ir veiksniais, skaitmenintų išteklių aprašymo (metaduomenų) variantais, ilgalaikiu skaitmenintų paveldo išteklių saugojimu, skaitmeninio saugojimo standartais ir rekomendacijomis, autorių teisių problemomis. Pirmoji mokymų dalis, dėstyta Z. Manžuch (VU Komunikacijos fak.), leido apskričių viešųjų bibliotekų skaitmeninimo specialistams suformuoti kritišką požiūrį į skaitmeninimą, suprasti skaitmeninimo veiklų lygmenis ir turinį bei bibliotekininko vaidmenį kiekviename iš skaitmeninimo procesų.

Antroje mokymų dalyje S. Vaicekaiuskienė (VŠĮ „Informacinių technologijų mokymo centras“) dėstė kompiuterinės grafikos kursą, kurį sudarė teorinė ir praktinė dalys. Teorinėje dalyje mokymo dalyviai susipažino su vaizdo elementų savybėmis, spalvų modeliais, failų formatais. Praktinėje mokymų dalyje dėstytoja supažindino su skaitmeninimo techniniais procesais (kiekvienas galėjo pabandyti skenuoti skeneriais Bookeye A1 ir Epson A4/A3, dirbti su Adobe Photoshop CS5 ir Elements 8 programomis), automatinio miniatiūrų kūrimu (Adobe Photoshop Camera Raw), vaizdinės informacijos skaitmenintų išteklių archyvavimu, publikavimo internete galimybėmis. Mokymuose dalyvavę apskričių viešųjų bibliotekų specialistai turėjo galimybę praktiškai išmokyti dirbti grafinio redagavimo programa Adobe Photoshop CS5, kuria buvo mokoma vaizdo peržiūros, koregavimo, redagavimo ir kitų aktualių operacijų, reikalingų būsimoms skaitmeninimo veikloms. Kiekvienas mokymo dalyvis turėjo galimybę asmeniškai išbandyti VEPS projekto veikloms gautą skenerį Bookeye A1.

Įgytos žinios ir praktiniai gebėjimai mokymų dalyvių tiesiogiai bus pritaikomi vykdant kultūros paveldo objektų skaitmeninimo procesus apskričių viešosiose bibliotekose bei įgyvendinant VEPS projektą. Tai parodė ir mokymuose dalyvavusiųjų užpildytos anketos, leidusios konstatuoti svarbią šių kursų naudą bei pageidaujamą mokymų tęstinumą dėl didelio tokio pobūdžio žinių trūkumo.

Liucija Grušaitė-Kačerauskienė